

ДЕКЛАРАЦИЯ

ОТ НАЦИОНАЛНА СРЕЩА ‘МЛАДЕЖКИ РАБОТНИК’

ВАРНА, 24.06 – 28.06.2015г.

Участниците в Национална среща ‘Младежки работник’, състояла се в гр. Варна от 24 до 28 юни 2015 година, обсъдиха утвърждаването и развитието на професията младежки работник в България.

Настоящият документ, отразяващ резултатите от проведените шест тематични работни групи, пленарни сесии и дискусии по време на Националната среща, е адресиран към Министерство на младежта и спорта, Министерство на образованието и науката, Министерство на труда и социалната политика, Национална агенция за професионално образование и обучение, регионални и местни власти, други институции и структури на държавната власт, имащи роля в изпълнението на политиките за и съвместно с младите хора, младежките организации и към самите младежи в страната.

КОНТЕКСТ НА СРЕЩАТА

Професията ‘младежки работник’ е сравнително ново явление в българската обществена реалност. Тя бе регламентирана с влизане в сила на Закона за младежта (2012), в чиито текст се посочва, че това е пълнолетно лице, преминало специално обучение за работа с младежи. В Националната стратегия за младежта (2012 – 2020) младежките работници се разглеждат като основен ресурс за изпълнение целите на политиките за младежта и се посочва, че това са специалисти имащи съществена роля за личностното, общественото и икономическото развитие и овластяване на младите хора. Крачка напред бе въвеждането ѝ в Националния класификатор на професиите и длъжностите в България.

Младежката работа и работници получиха сериозно внимание през последните години на ниво ЕС. В ‘Стратегия на ЕС за младежта – инвестиране и овластяване’ (2009) и ‘Обновената рамка за сътрудничество в младежката сфера (2010 – 2018)’, се призовава за развитие на обучителни програми за младежките работници, признаване на уменията им придобити по неформален път и за развитие на нови подходи и услуги за младежка работа.

Резолюцията за младежка работа на Съвета на ЕС (2010) и Заключенията на Съвета за приноса на качествената младежка работа за развитието, благоденствието и социалното включване на младите хора (2013), препотвърдиха необходимостта от осигуряване на условия и подкрепа за обучение на младежки работници и повишаване квалификацията им, за повишаване качеството на младежката работа, нейното признаване и професионализиране.

В рамките на програма Еразъм + (2014 – 2020) проектите за мобилност и обучителни курсове на младежки работници са сред основния акцент на програмата.

Развитието на младежката работа е сред основните приоритети и на Работния план на ЕС за младежта за периода 2014 – 2015 година, където се залага създаването на национални експертни групи за развитие на система за качество на младежката работа.

Бяха реализирани редица ключови изследователски проекти, сред които ‘Working with young people: the value of youth work in the European union’ и ‘Quality youth work. A common framework for the further development of youth work’, където се разглежда опитът от младежката работа в страните – членки и могат да послужат за създаване на политики основани на доказателства.

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна

Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив

тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

Съвета на Европа разглежда развитието на младежката работа и професионализирането на младежките работници като свой приоритет. В рамките на своята дейност и правомощия, Съвета на Европа подпомогна значително за сближаване националния опит в младежката работа между страните от континента. Европейското портфолио за младежки работници и лидери се превърна в значим инструмент за разпознаване компетенциите и уменията на младежките работници.

Проведените две Европейски конвенции за младежка работа, събрали заедно практики, представители на отговорни институции и експерти, стимулираха допълнително сътрудничеството между отделните страни на континента за нейното признаване, утвърждаване и развитие. Втората Европейска конвенция, проведена в периода 27 – 30 април 2015 в Брюксел, в търсене на ‘‘обща основа’’, призова за създаване на единна ‘‘Европейска програма за младежка работа’’, подчертавайки, че отговорността за развитието на младежката работа трябва да бъде на национално и местно ниво.

ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

В Европа протича интензивен дебат, засягащ развитието на младежката работа. Лекциите и презентациите по време на Срещата очертаха някои от основните измерения на този дебат и тенденциите в развитието на младежката работа на Европейско равнище, сред които: появата на нови практики, породени от все по-важното място на технологиите в живота на младите хора, необходимостта от адаптиране на младежките работници към променящите се нужди и рискове, развитието на все повече изследвания на младежката работа, както и засилващото се трансевропейско и междусекторно партньорство в сферата, въпросите за финансовото обезпечаване на младежката работа и свързаното ѝ с по-обширната област на младежките политики.

В България младежката работа се осъществява преди всичко в младежките организации и на проектен принцип. Участниците в срещата споделиха редица практики, подходи и инструменти, което разкрива зародиша на младежката работа в страната. Натрупаният опит на национално ниво и в следствие на международното сътрудничество, разкрива динамиката и ефективността на една почти невидима за широката публика дейност, все още плахо артикулирана като младежка работа.

Прегледът на националното законодателство и споделиеният опит по време на Срещата, очертават рамките на предизвикателствата пред, които развитието на младежката работа е изправено: липса на държавно признати изисквания за обучение на младежки работници; липса на стандарти за качество на обучението и на младежката работа в страната; фрагментираност на дейностите и липса на устойчивост на проектите и практиките; липса на програми и стратегии за младежката работа и подкрепа за младежките работници на национално, регионално и местно ниво; система за валидиране и признаване на уменията, придобити по неформален и информален път, която да обхваща дейността на младежките работници.

В рамките на срещата тези предизвикателства бяха адресирани. Задачите пред национална среща ‘‘Младежки работник’’ се изразяваха в това да се обхване настоящето състояние на младежката работа в страната и да се даде тласък за признаване на професията младежки работник, развитието на обучение за младежки работници и обособяване на профила и обхвата на неговата дейност.

МЛАДЕЖКА РАБОТА

Национална среща ‘‘Младежки работник’’, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

В България все още липсва общоприета дефиниция за това какво е младежка работа. В рамките на срещата се очерта разбирането, че младежката работа обхваща широк набор от форми и дейности. Целта ѝ е да подпомага личностното, социалното и гражданско израстване на младите хора и да създава безопасно пространство за развитие на техния потенциал, придобиване на компетенции и откриване на нови възможности. Основните принципи, на които се опира са доброволното участие, толерантност, алтруизъм, партньорство и работа в мрежа, адаптивност, ясна отговорност, право на игра и забавление. Младежката работа се реализира там където са младите хора, въвличайки ги в динамичен, нестандартен, ангажиращ и творчески процес. Тя е мултидисциплинарна дейност, която си служи с методите на неформалното образование. Младежката работа е междусекторна дейност, която успява да свърже различни сектори, имащи отношение към младежките проблеми и грижата за младите хора с реалните проблеми на младежките общности и отделните индивиди. Тя овластява младежите, изпълнявайки основната си роля – те да израстват като самостоятелни, отговорни, активни и критични граждани.

В светлината на проблемите пред младите хора в страната, ролята на младежките работници е особено отговорна. България все още води класацията на младежи, които са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост (24,6 процента). Сред актуалните проблеми се нареждат още високият процент на ранно отпадащи от образователната система (...), както и функционалната неграмотност. Последните проучвания на младежта показват слаба ангажираност на младежите в обществени и доброволчески дейности. Традиционно високо е недоверието на младежите в структурите на държавната власт и ниската им политическа заинтересованост.

От друга страна съществуват положителни тенденции и поява на нови възможности пред младежите, които биха се засилили благодарение дейността на младежките работници. Желание за включване в допълнително обучение и развитие на нови умения; възможности за разширяване контактите; нарастваща индивидуализация и т.н.

По време на Срещата се стигна до консенсус, че чрез своята дейност младежките работници допринасят значително за:

- демократичното развитие, стимулирайки демократичното участие и създаване устойчиво, компетентно и ефективно гражданско общество;
- демократичното гражданство и толерантността между хората и различните обществени групи;
- подобряване социалната кохезия и социалното включване, подпомагане държавните и местните институции и неправителствените организации да достигнат до социално слаби и живеещи в риск млади хора;
- подобряване условията на живот и създаването на благоприятна и сигурна среда за развитие на младите хора;
- развитието на умения и качества сред младежите, необходими за справяне с предизикателствата на съвременния живот, подпомага трупането на опит и повишаване мотивацията им;
- осъществяване на прехода от юношество към зрялост;

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

- младежката работа като фактор за преодоляване на някои от най-сериозните предизвикателства пред българското общество – емиграцията, престъпността, безработицата;
- реализиране на по-ефективни младежки политики на национално и местно ниво, допринасяйки за идентифициране на проблеми, разработване на мерки и даване на обратна връзка; младежката работа подпомага комуникационния поток между младите хора и отговорните институции.

МЛАДЕЖКИ РАБОТНИК

Младежкият работник е лицето, което работи непосредствено с младите хора и изпълнява функции, насочени към реализиране на основната цел на неговата работа – стимулиране развитието на личностния им капацитет. По време на Националната среща, участниците разработиха профил на позицията “младежки работник”, състояща се от три компонента : функции, компетенции и изисквания.

Задачите, които изпълнява могат да бъдат разделени най-общо в три групи: 1) от една страна той допринася и стимулира за личностното развитие на младите хора, като ги мотивира, консултира и насърчава, и предотвратява социалното им изключване от общността; 2) от друга страна, това са функциите по отношение организиране и управление на работата му, насочени към събиране и анализ на необходима информация, осъществяване на мониторинг на дейностите, набиране на ресурси и тяхното управление, организиране и провеждане на събития, обучение и кампании. 3) осигуряване на връзка с институциите и застъпничество пред тях за младежките интереси, като често той действа като активна страна в процеса на разработване и осъвършенстването на политиките и услугите за младежта.

По време на срещата се очерта консенсусът, че сред най-важните качества на младежкият работник е способността му да се адаптира към динамиката на нуждите и да се стреми да бъде актуален спрямо младежките проблеми. Наред с това, за да изпълнява успешно своята дейност, той трябва да притежава личностно-професионални качества като **емпатия** спрямо потребностите на младите хора и висока мотивация за решаване на сложни проблеми и конфликти. Отговорността на дейността му налага той да притежава набор от лидерски, организационни и управленски умения, за да може успешно и ефективно да разпределя и намира ресурси, да направлява процеси и да разработва и изпълнява проекти. Младежкият работник трябва още да има и познания върху европейското и българско законодателство и да притежава добра езикова и финансова култура.

ЦЕЛЕВИ ГРУПИ

Младежкият работник може да работи с младежи, намиращи се в различни житейски и социални условия. Важно е да се подчертае обаче, че основната му целева група са всички млади хора. Неговата дейност не е строго ограничена до отделни подгрупи. По този начин той се отличава от социалния работник и други сродни професии, работещи предимно със специфични младежки групи. Нещо повече, при осъществяване дейността на младежкия работник, участието на таргетираните младежи е доброволно.

Неговата дейност допринася съществено за личностното израстване и преодоляване предизвикателствата пред младежи намиращи се в различна степен на риск и зависимост. Фокусът на неговата работа към подпомагане развитието на младия човек, овластяването на

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна

Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив

тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

младежите, подкрепа за разгръщане на потенциала им, осигуряване на безопасна среда за придобиване на нови знания и умения е основната му отличителна черта, която трябва да бъде разпозната и подкрепяна. Използвайки различни подходи, в разнообразна среда и чрез партньорство със заинтересовани страни и сфери за работа с млади хора, той осигурява необходимите връзки между тях и младия човек, отпаднал от образователната система, намиращ се на кръстопътя на прехода от образование към трудовия живот, или живеещите в неблагоприятна социална среда. Всеки млад човек има нужда от известна степен на подкрепа и съдействие.

КЪДЕ МЛАДЕЖКИЯТ РАБОТНИК ОСЪЩЕСТВЯВА СВОЯТ ДЕЙНОСТ

Младежният работник може да осъществява своята дейност в разнообразни условия, в различни обществени сфери, институции и организации. Две предпоставки могат да бъдат изведени, при разглеждане възможностите за неговата професионална реализация и при определяне ползите от разкриване на подобна позиция, било за правителствения, частния или неправителствения сектор. Първо, младежката работа в основата си е междусекторна и мултидисциплинарна дейност, което предполага възможността нейният потенциал да бъде разгърнат в различни обществени сфери – в бизнес сектора, в сферата на здравеопазването, правосъдието, вътрешен ред и сигурност, спорт, образование и други, на местно и национално ниво. Второ, тя взаимодейства непосредствено с младите хора, там където са самите те, на терен, предоставяйки им подкрепа или въвличайки ги в дейности носещи значима добавена стойност – обособени и неформални, открити и закрити младежки средища, младежки зони, младежки центрове, младежки и доброволчески клубове и домове, младежки организации. Младежката работа може да се реализира в училища, университети, читалища. Тя има място в структурите на местната власт, в структури за партньорство с местната власт, институции и организации работещи с младежи в неравностойно положение.

ИНСТРУМЕНТИ И ПОДХОДИ НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА

Участниците в Срещата очертаха богато разнообразие от инструменти и подходи, с които младежният работник си служи. Това многообразие разкри още веднъж междусекторния характер на младежката работа, нейната динамика и способност за адаптиране към променящите се нужди и условия. Инструментите и подходите са насочени към подпомагане на личностно развитие на младите хора, придобиване на нови компетенции, намиране на нови възможности за израстване, преодоляване социалното изключване и овластяването на младите хора. Изборът на инструменти и подходи се съобразява с идентифицираните потребности и заложените конкретни цели, както и съобразно това на какво ниво се осъществява младежката работа – международно, национално, регионално, местно.

Освен инструментите и подходите на неформалното образование, младежният работник си служи с методи взаимствани от социалната работа, кариерното консултиране и ориентиране, инструментариума на младежките политики, социалните науки и др. С нарастване значението на дигиталните технологии и интернет в живота на младите хора, се разгръща още едно широко поле за развитие на нови инструменти за по-ефективно достигане до целевите групи. Все по-важна роля играят социалните мрежи, интернет платформите за комуникация и обмен на информация и т.н.

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

Използваните инструменти и подходи позволяват реализирането на широк набор от дейности – социални, културни, образователни, спортни. Прилагането на това разнообразие от инструменти носи значими ползи за младите хора и обществото като цяло.

Обучение и сертифициране на младежки работници. Роля на младежките организации.

Осигуряване на обучение за младежки работници е сред основните препоръки на европейските политически документи в областта. Участниците в срещата обсъдиха възможностите за обучение и сертифициране на младежките работници. Наличието на обучителни програми се разглежда като едно от основните условия за повишаване на качеството на предоставяните услуги и повишаване устойчивостта на младежката работа.

Младежките организации са основните доставчици на младежки работници и те трябва да бъдат припознати от държавните институции като активен актьор в процеса на развитие, валидиране и признаване на компетенциите на младежките работници. В светлината на националния контекст, професионалното обучение на младежки работници може да бъде реализирано чрез Центровете за професионално обучение и/или в професионални колежи и гимназии. Участниците в Национална среща „Младежки работник“ отправят препоръка към младежките организации и най-вече към най-голямата младежка организация в България, член на Европейски младежки форум, да разкрият и развият ЦПО на младежки работници.

РАЗПОЗНАВАНЕ НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА

Разпознаването на младежката работа в обществото има различни измерения. Участниците в срещата отправят препоръка към всички младежки организации за по-активно промотиране на практиките и ползите от младежката работа, като използват разнообразието от канали и възможности за това.

Отправят се препоръки и относно развитието на по-тесни сътрудничества между самите младежки организации и организиране на съвместни инициативи и дейности. Освен това се препоръчва и сближаване сътрудничеството между младежките организации, бизнеса и държавните институции за промотиране на младежката работа, изграждане на услуги и пространства за младежка работа.

Важен елемент от разпознаване стойността на младежката работа за обществото и младите хора е развитието на система за валидиране и признаване на уменията, придобити следствие включването в дейности и активности на младежките организации, клубове и работници.

Накрая, младежките организации трябва да бъдат все по-активни в комуникацията с всички заинтересовани страни, по-активни във взаимодействието и ангажирането на младите хора, и в процеса на взимане на решение. От друга страна, националните, регионалните и местните власти, трябва да по-често да включват младежките организации в проците по разработване и прилагане на политики насочени към младежта, включително и чрез развитие на делегирани услуги към младежките организации, осъществяващи младежка работа.

ПРЕПОРЪКИ

МОН:

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

- НАПОО да ускори процеса по разработване на държавни образователни стандарти по направлението;
- Да се ускори процеса по приемане и обнародване на ДОИ;
- Разработване на програма за сертифициране и валидиране на уменията, придобити по неформален път;
- Разпознаване на неформалното учене, връзката му с формалното образование и начините на взаимодействие.
- Стандартизиране на профила на младежкия работник на национално ниво;

ММС

- Да заяви подкрепа за разработване на образователните изисквания, които ще бъдат предложени като последващ резултат от настоящата среща;
- Осъществяване на междусекторно сътрудничество за съгласуване дейностите по развитив на младежката работа в страната;
- Включване на младежката работа за целево финансиране в НППМ;
- Стимулиране развитието на младежки центрове в партньорство с останалите институции;
- Включване на младежки работници при разработване на политики и мерки за младежта;

МТСП

- Разработване на социални услуги за младежта в съответствие с принципите на младежката работа и участието на младежките работници;
- Включване на младежки работници при реализиране мерките за младежка заетост и активиране на неактивни младежи;
- Включване на младежки работници при реализиране Гаранция за младежта;

Неправителствени организации

- Създаване на принадлежност на младежките лидери към младежката работа;
- Развитието на младежките работници в НПО да минава през следните стъпки: участие в събитие (обучения, презентации, семинари, конференции и др.), доброволчество, провеждане на обучения, организиране на младежки събития;
- Позициониране на НПО-тата като надежден партньор;

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw

- Популяризиране младежката работа сред широката общественост;

Заклучение

Предизвикателствата пред младите хора днес не трябва да бъдат измествани на заден план при разработването на политическите приоритети. Отказът от действие води до задълбочаване на проблемите, както и до увеличаване разходите за обществото. Призоваваме, всички отговорни институции и организации за предприемане на релевантни стъпки в посока утвърждаване младежката работа в страната.

Национална среща „Младежки работник“, гр. Варна
Младежко сдружение за мир и развитие на Балканите, гр. Пловдив
тел: 032 / 62 22 27 | YWVarna2015@gmail.com | www.yspdb.org/yw